

VAIKUTTAVAT VAMMAISNEUVOSTOT! - INVALIDILIITON NÄKEMYKSIÄ TOIMIVAAN VAMMAISNEUVOSTOTYÖSKENTELYYN HYVINVOINTIALUEILLA

Laki hyvinvointialueesta edellyttää, että aluehallituksen on asetettava hyvinvointialueen vammaisneuvosto. Lain mukaan hyvinvointialueen vammaisneuvostolle on luotava hyvät toimintaedellytykset vammaisten ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi. Invalidiliitto osallistuu mielellään yhteistyöhön, jolla vahvistetaan alueellisten vammaisneuvostojen toimivuutta.

Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Lain mukaan osana tämän oikeuden toteuttamista aluehallituksen on asetettava kolme hyvinvointialueen vaikuttamistoimielintä. Yksi näistä on vammaisneuvosto. Vammaisneuvoston tarkoituksena on edistää ja turvata vammaisten ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia hyvinvointialueen päätöksenteossa ja toiminnassa. Aluehallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä.

Hyvin toimivat kunnalliset vammaisneuvostot luovat pohjan hyvinvointialueen vammaisneuvostolle. Sen jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vammaisneuvostojen jäsenistä niin, että kustakin kunnallisesta vammaisneuvostosta valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vammaisneuvostoon voidaan valita muita henkilöitä.

YK:n vammaisyleissopimus osana Suomen velvoittavaa lainsäädäntöä edellyttää, että vammaiset ihmiset ovat aktiivisesti mukana heitä koskevissa päätöksentekoprosesseissa. Vammaisneuvostolla on merkittävä rooli vammaisten ihmisten osallisuuden toteuttamisessa. Osallisuutta edellytetään niin suunnittelussa, päätöksenteossa kuin seurannassakin. Vammaisneuvoston on tärkeää osallistua YK:n vammaisyleissopimuksen toteutumisen seurantaan ja tiedon tuottamiseen alueellisella tasolla.

Hyvinvointialueen vammaisneuvostolle on tärkeää turvata hyvät toimintaedellytykset, riittävät resurssit sekä vahva vaikuttamisen rooli.

Hyvinvointialueen vammaisneuvostolle eväät vahvaan vaikuttamiseen

- Hyvinvointialueen on tuotava vammaisneuvoston käsiteltäväksi vammaisten ihmisten kannalta merkittävät asiat kaikilta hallinnonaloilta jo valmisteluvaiheessa.
- Hyvinvointialueen aluevaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien ja muiden toimielinten on toimittava rakentavassa ja ennakoivassa yhteistyössä vammaisneuvoston kanssa.
- Vammaisneuvostolla on oltava mahdollisuus tehdä esityksiä aluevaltuustolle.
- Vammaisneuvoston edustajalla on oltava puhe- ja läsnäolo-oikeus hyvinvointialueen kaikissa lautakunnissa, valiokunnissa ja johtokunnissa.
- Vammaisneuvosto on otettava mukaan palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen, seurantaan ja arviointiin.
- Vammaisneuvostolla on oltava mahdollisuus osallistua hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen laadintaan.
- Vammaisneuvosto osallistuu YK:n vammaisyleissopimuksen toteutumisen seurantaan ja tiedon tuottamiseen (yhteistyössä STM:n alaisen Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANEn kanssa).

Hyvinvointialueen vammaisneuvostolle riittävät resurssit sen lakisääteisten ja muiden sille määrättyjen tehtävien toteuttamiseksi

- Vammaisneuvostolle on osoitettava riittävät määrärahat ja henkilöresurssit.
- Vammaisneuvoston toimintaan osallistuminen ei saa aiheuttaa ylimääräisiä henkilökohtaisia kuluja neuvoston jäsenille. Esimerkiksi toimintaan osallistumisesta syntyvät matkakulut tai muut välttämättömät kulut on korvattava.
- Kokousten on oltava esteettömiä ja saavutettavia.
- Vammaisneuvostolla on oltava käytössään hyvät viestintäkanavat ja -osaaminen avoimen ja läpinäkyvän viestinnän ja vuoropuhelun varmistamiseksi alueen eri toimijoiden välillä.
- Vammaisneuvostolle on tarjottava perehdytystä, koulutusta ja tukea vaativaan tehtäväänsä hyvinvointialueella.
- Vammaisneuvostolla on myös vammaisasioiden valtavirtaistamiseen liittyvä tehtävä, eli vammaisnäkökulmat tulee ottaa huomioon kaikessa päätöksenteossa.
- Kokouksia on pidettävä riittävän usein aidon osallisuuden varmistamiseksi.

Hyvinvointialueen vammaisneuvoston valinnassa tärkeää huomioida vamma ryhmien moninaisuus sekä toimiva vuoropuhelu päätöksentekijöihin ja viranhaltijoihin

- Vammaisneuvoston toimikausi tulee kytkeä valtuustokauteen siten, että edellinen neuvosto jatkaa tehtävässään, kunnes uusi aloittaa. Näin varmistetaan neuvoston jäsenten mahdollisuudet pitkäjänteiseen työskentelyyn ja vaikuttamiseen sekä vältetään pitkät siirtymävaiheet, jolloin vaikuttamistoimielin ei ole toiminnassa.
- Lain mukaan hyvinvointialueen vammaisneuvoston jäseniksi valitaan hyvinvointialueen kunkin kunnan vammaisneuvostosta vähintään yksi edustaja ja lisäksi voidaan valita muita henkilöitä.
- Vammaisilla henkilöillä ja heidän omaisillaan sekä heitä edustavilla järjestöillä tulee olla riittävä edustus hyvinvointialueen vammaisneuvostossa.
- Vammaryhmien moninaisuus on tärkeää huomioida vammaisneuvoston kokoonpanossa eri vamma ryhmien erityistarpeiden huomioimiseksi. Monimuotoisuuden ja edustuksellisuuden varmistamiseksi neuvostoa voi tarvittaessa täydentää.
- Vammaisneuvoston kokoonpanossa on keskeistä huomioida myös toimivan vuoropuhelun rakentaminen hyvinvointialueen päätöksentekijöihin sekä keskeisiin viranhaltijoihin.

Invalidiliitto osallistuu mielellään yhteistyöhön, jolla vahvistetaan alueellisten vammaisneuvostojen toimivuutta. Eri puolilla Suomea työskentelevät järjestöasiantuntijat ovat käytettävissä vammaisneuvostojen toiminnan suunnittelussa:

Etelä-Suomi (Kanta-Häme, Uusimaa) Aapo Rantanen, p. 044 465 0585

Itä-Suomi (Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala) Mika Saastamoinen,
p. 044 765 1375

Kaakkois-Suomi (Etelä-Karjala, Kymenlaakso, Päijät-Häme) Tiina Ihalainen,
p. 044 765 0506

Lappi (Lappi) Liisa Pitzén, p. 044 765 0592

Oulu-Kainuu (Oulu-Kainuu) Hilka Lahti, p. 044 465 6049

Lounais-Suomi (Satakunta, Varsinais-Suomi) Sanna Leppäjoki-Tiistola, p. 044 765 0579

Länsi-Suomi (Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa) Hanna Lahti, p. 044 765 0535

Sisä-Suomi (Keski-Suomi, Pirkanmaa) Milla Ilonen, p. 044 491 5695

vastaava järjestöasiantuntija Mirva Kiiveri, p. 044 765 0658

Sähköpostit muodossa etunimi.sukunimi@invalidiliitto.fi